

"FRANSUZ TILINI ÒQITISHDA ZAMONAVIY METODLAR "**Abdurazzoqova Kamola Dilshod qizi***Òzbekiston davlat Jahon tillari universiteti " Roman-German filologiyasi"
fakulteti Fransuz tili yo'nalishi 2-kurs talabasi*

Annotatsiya: *Ushbu maqola fransuz tilini òqitish metodikasi haqida , chet tili òqitish metodikasida qòllanilayotgan zamonaviy metod turlari va ulardan foydalanish xususida sòz boradi.*

Аннотация : *В данной статье речь идет о методике преподавания французского языка, видах современных методов, используемых в методике преподавания иностранного языка, и их использовании.*

Annotation : *This article is about the methodology of teaching the French language, the types of modern methods used in the methodology of foreign language teaching and their use.*

Kalit so'zlar: *chet tili , metodika , metod , kònikma , malaka, aqliy hujum metodi , davra suhbatlari metodi.*

Ключевые слова : *иностранный язык, методология, метод, наука, квалификация, метод мозгового штурма, метод круглой дискуссии.*

Keywords : *foreign language, methodology, method, science, qualification, brainstorming method, round discussion method.*

KIRISH :

Bugungi kunda chet tillarini òrganish zamon talabi hisoblanadi . Til o'rganish kishilik jamiyatida bag'oyat muhim sohalardan hisoblanadi. Muloqot vositasi bo'lmish tilni tabiiy muhitda (oilada, jamoatchilik orasida) yoki uyushgan holda (darsda) amaliy egallash mumkin. Til hodisalariga oid bilimlar esa nazariy jihatdan o'rganiladi. Xalqaro munosabatlar avj olgan zamonamizda tillarni bilish, ayniqsa, ko'p tillilik (poliglossiya) ulkan ahamiyat kasb etmoqda. Kundan -kunga zamonaviy metodlar rivojlanib bormoqda. Ayniqsa chet tillarini òrganishda zamonaviy metodlarning roli katta.

Metodika tushunchasi yurtimizda ilmiy doirada keng qòllanib kelinadi. Bundan tashqari u bilan yonma-yon usul, uslub kabi òzbekcha sòz muqobillari ham ishlatiladi. Bizning nazarimizda ilmiy doirada xalqaro sòz bòlgan Metodika atamasi qòllangani maqsadga muvofiq. Shu nuqtai nazardan qarashlarimizda metodika sòzidan foydalanamiz. Metodika sòzining asosini metod sòzi tashkil qiladi.

Metod sòzi yunoncha sòzdan olingan bòlib "metodos " -"bilish yòli yoki tadqiqot yòli , nazariyasi , ta'limot " degan ma'nolarni anglatadi Metod —

voqelikni amaliy va nazariy egallash, o'zlashtirish, o'rganish, bilish uchun yo'l yo'riqlar, usullar majmuasi, falsafiy bilimlarni yaratish va asoslash usulidir. Metod tushunchasining falsafiy ma'nosi hodisalarni kuzatish va ularni ilmiy jihatdan tasnif qilish bo'lsa, uning didaktika o'rganadigan tomoni talabani bilim, ko'nikma, malakalar bilan qurollantirish va ularni amaliyotda qo'llash demakdir. Pedagogika fanlari doktori, metodist-olim A.Q.G'ulomov ta'lim metodlarini quyidagi turlarga bo'lib o'rganishni tavsiya etadi:

1. O'qituvchi faoliyati bilan bog'liq metodlar: — bilimlarni tayyor holda bayon etish metodi; — bilimlarni suhbat vositasida bayon qilish metodi; — bilimlarni muammoli yo'l bilan bayon qilish metodi. 2. Talaba faoliyati bilan bog'liq metodlar: — reproduktiv (tayyor o'quv materialini bilan ishlash) metodi; — qisman izlanuvchanlik; — izlanishga asoslangan metodlarga bo'lish mumkin.

ASOSIY QISM :

Chet tillarini, shu jumladan, fransuz tilini ham o'qitishda maqsadga ko'ra turli metodlar asosida dars jarayonlari olib boriladi. O'qituvchining metod salohiyati qancha yuqori bo'lsa, ya'ni maqsadni to'g'ri qo'yib, unga mos metodni qo'llay olsa, dars maqsadi albatta amalga oshadi va o'quvchilar darsda o'rgangan bilimlaridan, unda orttirgan yangi ko'nikma va malakalardan mamnun bo'ladi. Chet tilini o'qitish va o'rganish uchun ko'p soatli dars jarayonida o'qituvchi va o'quvchilar minglab maqsadli jarayonlarni amalga oshirishi zarur bo'ladi. Demak, o'qituvchi va o'quvchi minglab metodlarni bilsa, qo'llay olsa, oldiga qo'ygan maqsadiga oson va muvaffaqiyatli erisha oladi. Chet til muallimi metodika fani yutuqlarini puxta o'zlashtirish orqali o'quvchining to'plagan til tajribasi me'yorini aniq bilishga va uni yanada takomillashtirishga erishadi. Til tajribasi termini Yevropa tillarida chop etilgan metodik adabiyotlarda deyarli uchramaydi, chunki rus (Rossiya Federatsiyasi nazarda tutiladi), ingliz, nemis, fransuz maktablarida yagona ona tili chet til o'rganishda hisobga olinadi. O'zbekiston maktablarida esa ona tili va ikkinchi tildan hamda o'rganilayotgan chet tilning o'zidan to'plagan yaxlit til tajribasi xususida fikr yuritish maqsadga muvofiqdir.

Zamonaviy metodlarga misollar :

AQLIY HUJUM METODI:

Bu metod biror bir mavzu yuzasidan berilgan muammolarni hal etishda keng qo'llaniladi. Mazkur metod o'quvchilarni muammo xususida keng va har tomonlama fikr yuritishga undaydi. "Aqliy hujum" metodi yordamida qo'yilgan muammo yuzasidan bir necha yechimlarni topish imkoniyati yuzaga keladi. "Aqliy hujum" metodidan foydalanishda quyidagi qoidalarga amal qilish kerak:

1. Berilgan muammo yuzasidan o'quvchilarning atroflicha va chuqur mulohazalar yuritishga undash va shunga erishish.

2. Òquvchilarning fikri va g'oyalarini raġbatlantirib borish ,tanqid ostiga olmaslik va ularning erkin fikrlashiga sharoit yaratish.

3. Har bir òquvchi fikrlariga va g'oyalarga asoslanishi mumkin , ularni òzgartirishi mumkin.

4. Òquvchilar tomonidan bildirilgan fikrlar va g'oyalarni baholamaslik.

Bunday yòl tutilsa , ya'ni fikrlar baholansa , òquvchilar fikrlashdan tòxtab qolishi mumkin .

"Aqliy hujum " metodi asosida tashkil qilingan mashġulotlar quyidagi tartibda òtkaziladi . Muammo aniqlanadi va òquvchilarning muammo yuzasidan fikrlari yozuv taxtasiga yoki varaqlarga yozib boriladi . Bildirilayotgan g'oyalarning muallifi tomonidan asoslab berishga erishiladi.

Bu metod òquvchilarni fikrlashga , darsda faol ishtirokchi bòlishga , hozirjavob va mulohazali bòlishga òrgatadi.

DAVRA SUHBATI METODI :

"Davra suhbati " metodi - aylana stol atrofida berilgan muammo yoki savollar yuzasidan ta'lim oluvchilar tomonidan òz fikr-mulohazalarini bildirish orqali olib boriladigan òqish metodidir.[Yòldoshev J.G' ; Usmonov S.2004].

"Davra suhbati" metodi qòllanilganda stol-stullarni doira shaklida joylashtirish kerak . Bu har bir ta'lim oluvchining bir-biri bilan "kòz aloqasi" ni òrnatib tuishga yordam beradi. Davra suhbatining òġzaki va yozma shakllari mavjud. Oġzaki davra suhbatida ta'lim beruvchi mavzuni boshlab beradi va ta'lim oluvchilardan ushbu savol bòyicha òz fikr-mulohazalarini bildirishni sòraydi va aylana bòylab har bir ta'lim oluvchi òz fikr-mulohazalarini oġzaki bayon etadilar. Sòzlayotgan ta'lim oluvchini barcha diqqat bilan tinglaydi , agar muhokama qilish lozim bòlsa , barcha fikr-mulohazalar tinglanib bòlingandan sòng muhokama qilinadi. Bu esa ta'lim oluvchilarning mustaqil fikrlashiga va nutq madaniyatining rivojlanishiga yordam beradi.

Davra stolining tuzilmasi :

Yozma davra suhbatida ham stol-stullar aylana shaklida joylashtirilib , har bir ta'lim oluvchiga konvert qoġoz beriladi. Har bir ta'lim oluvchi konvert ustiga ma'lum bir mavzu bòyicha òz savolini beradi va "Javob varaqasi" ning biriga òz javobini yozib konvert ichiga soladi va belgilar qòyadi.

Belgilar : 1-ta'lim oluvchilar 2-aylana stol solib qòyadi.Shundan sòng konvertni soat yònalishi bòyicha yonidagi ta'lim oluvchiga uzatad .Konvertni olgan ta'lim oluvchi òz javobini "Javoblar varaqasi " ning biriga yozib , konvert ichiga solib qòyadi va yonidagi ta'lim oluvchiga uzatadi .Barcha konvertlar aylana bòylab harakatlanadi . Yakuniy qismda barcha konvertlar yiġib olinib , tahlil qilinadi .

Xulosa qilib aytganda , òqituvchi qancha kòp metod bilsa , uning darsi zerikarsiz òtadi . Yuqoridagi metodlar orqali esa , ta'lim oluvchilar berilgan mavzu yuzasidan òzlarining fikrlarini qisqa , londa va aniq ifoda eta oladilar. Bu metodlar yordamida talaba va òquvchilarning dunyo qarashlari kengayadi va fikrlash doiralari òsadi. Bundan tashqari , ushbu metodlar orqali ta'lim oluvchilarning muayyan mavzu bòyicha baholash imkoni yaratiladi. Bunda ta'lim oluvchilar òzlari bergan savollariga guruhdagi boshqa ta'lim oluvchilar bergan javoblarni baholashlari va ta'lim beruvchi ham ta'lim oluvchilarni ob'yektiv baholashi mumkin .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR :

- 1.J.Jalolov " Chet tili òqitish metodikasi ".(2012).
- 2.<https://wikpendiya>.
- 3.<https://sultonov.wordpress.com>.
- 4.B.Tòxliyev , M .Shamsiyeva , T.Ziyodova ."Òzbek tili òqitish metodikasi " (2006).